

**Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor
Partes Distributæ Pars ...**

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Dispvatio V. De Statu Religioso.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

da; patiantur autem hanc interpretationem.

70. An potestas dispensandi & commutandi vota extendat se ad iuramentum. Pro fine dubium esse, an qui habet potestatem delegatam dispensandi five commutandi vota, censeatur habere similiter facultatem dispensandi seu commutandi iuramenta? Negat Lessius l. 2. de iuramento c. 42. dub. 12. n. 60. & alii, eò quod votum & iuramentum sint disparata, nec unum comprehendatur sub alio in propria ver-

borum significatione, ultra quam non sunt privilegia extendenda. Affirmat non improbabiler Suarez de irritat. vot. l. 6. c. 14. n. 6. & alii, si ratio sit de iuramentis Deo factis, quibus nullum homini jus acquiritur, eò quod hæc videantur inducere rationem voti. Quod certius est de iuramentis confirmatoris voti, seu accessoriis ad votum, qui enim potest tollere principale, potest & accessorium.

DISPUTATIO QUINTA.

De Statu Religioso.

QUESTIO I.

De Requisitis ad Statum Religiosum.

I. Quid statum hic.

TATUS hic non accipitur pro quavis conditione, in qua homo perstat & permanet: juxta quam status accceptionem, dictus est status innocentiae, legis naturæ, status hujus vitæ &c. sed status hic accipitur strictius pro conditione vitæ immobilis, per quam alteri adstricti sumus. Sic D. Thomas 2. 2. q. 183. art. 1. & alii communiter dicunt esse tres status, videlicet Episcopatum, qui Ecclesiæ, Religiosorum, qui divino cultui, & Conjugum qui sibi mutuo obstricti sunt pro tota vita.

2. Item Religio.

Nomen ergo Religionis hic non sumitur pro virtute, quæ Deus colitur, nec pro forma cultus omnibus communis, vel pro talis formæ professione, per quam homo mancipatur divino obsequio, quantum est necessarium ad salutem, unde dicitur Religio Christiana: sed pro particulari forma & professione, quæ homo ex libera sua voluntate penitus se divino addicit obsequio. Hæc supponit omnia ad quæ obligat communis Religio, & insuper quædam alia superaddit, quæ ad perfectionem conducunt, hujusque professores vocantur Religiosi. His notatis

3. Ad eam requiruntur tria vota generalia.

Dico ad essentiam Religionis perfectæ & completæ requiri tria vota perpetua perpetuitatis, castitatis & obedientiæ & approbationem Ecclesiæ. Prima pars probatur: quia cum juxta communem omnium fidelium sensum Religio sit forma quædam seu obligatio ad formam vitæ ducentis ad imitationem Christi & charitatis perfectionem: hæc autem perfectio obtineri moraliter non possit, nisi bona externa, carnis voluptates & propriæ voluntatis usus, tamquam præcipua perfectionis impedimenta, amoveantur, hinc ad statum Religiosum moraliter necessaria sunt tria vota, per quæ

animus à prædictis impedimentis stabiliter & permanenter liberetur & perfectioni acquirendæ adaptetur.

Ideoque de voluntaria paupertate *Matth. In Scriptura 19. dicitur: si vis perfectus esse, vade vende omnia, qua habes. Et de castitate ibidem, sunt dicitur: Eunuchi, qui seipsos castraverunt propter regnum celorum: & clarius 1. Corinth. 7. Apostolus multis inculcat statum matrimonii obesse perfectioni: statum autem castitatis efficere, ut Deo vacari possit. De obedientia habetur ad *Philippens. 2.* quod Christus factus sit pro nobis obediens, qui utique dedit formam status perfectionis. Unde *Matth. 16. dicit. Si quis vult post me venire abneget semetipsum.**

4. Unde sacerdotes non sunt eo ipso Religiosi.

Hinc Sacerdotes non sunt eo ipso Religiosi: quia non faciunt votum paupertatis, aut rigorosæ obedientiæ, & ideo non offerunt se Deo in perfectum holocaustum, sicut faciunt illi, qui per obedientiam consecrant animam Deo, per castitatem corpus, per paupertatem res externas. Et sic expediunt se ab omnibus, quæ non sinunt liberè animam ad perfectionem aspirare, & in bono se exercere.

5. Insuper requiritur approbatio Ecclesiæ.

Secunda pars, scilicet quod requiritur etiã approbatio Ecclesiæ, probatur ex communi usu & sensu Ecclesiæ; & ratio est: quia sine hac approbatione non potest esse status spiritualis distinctus à communi statu Christianorum, sed omnes essent merè laici subiecti potestati sæculari. Ergo cum status Religiosus sit spiritualis, dependet ab approbatione Ecclesiæ: hæc enim mediante dependet à Christo: & sic Religiosus obedit suo prælato, tamquam Christo, seu tamquam à Christo potestatem habenti & ejus vices gerenti.

6. Quo sensu consistat in tribus votis essentialibus.

Nec obstat, quòd Religio dicatur consistere in tribus substantialibus: hoc enim intelligendum est de eo, quod requiritur ex parte voventis, utra quod ex parte suscipientis requiritur auctoritas, ut per se satis patet.

7. Cur subiectio per tria vota alteri necessaria ad essentiam Religionis. Resp. N. C.

Dices: potest se quis alteri subicere per tria vota: ergo approbatio Ecclesiæ non est necessaria ad essentiam Religionis. Resp. N. C.

facta non
sufficiat ad
essentiam
Religionis.

N. C. quia illo casu superior non habebit potestatem spiritualement & Ecclesiasticam, sed merè naturalem & ab altero susceptam, & tantum ex vi voti tenetur vovens ei obedire, non autem ex vi jurisdictionis.

Unde non poterit ei infligere penam spiritualement. Deinde per illam potestatem non repræsentabit Christum, nec ejus vires geret: cum ab illo potestatem non acceperit. Præterea si quis alicui communitati tali modo esset præpositus, status ille non esset tam immobilis: quandoquidem talis communitas & congregatio facile possit dissolvi, si nimirum superior renuntiaret juri suo, vel si, eo jure suo spoliato, subditi nollent alium eligere; ergo dicta approbatio est essentialis completo statui Religionis.

Nota I. non esse necessarium, ut hæc approbatio immediatè fiat à Pontifice: nam antiquæ Religionis videntur ab Episcopis approbatæ. Postea tamen Pontifices totam hanc causam sibi reservarunt, ut patet ex Concilio Lateranensi sub Innocentio III. & Concilio Lugdunensi sub Gregorio IX. Unde patet vota Religionis non approbatæ ipso facto esse irrita, uti & vota paupertatis & obedientiæ emissa in Religione non approbata: quia illa dicuntur intrinsecum ordinem ad superiores in Religione. Idem probabile est de voto castitatis: quia non censetur Ecclesia illud acceptare nisi sine Dei, quando fit in Religione, quam prohibet: nec videtur vovens intendere se obligare, nisi ad castitatem in Religione servandam. Si tamen absolute intendat vovere erit validum. Ita Lessius c. 41. dub. 1. n. 14.

Nota II. Secundum Doctores & antiqua jura ad statum Religiosum requiri solemnitatem votorum: sed hæc per se non est necessaria, modò vota simplicia acceptentur ab Ecclesia & emittantur in aliqua congregatione approbata: quia solemnitas votorù solo jure Ecclesiastico est introducta: ergo si Ecclesia vota simplicia in ordine ad statum Religiosum acceptet, per illa fient veri Religiosi, qui in aliqua Religione approbata illa emiserint. Constat hoc ex Constitut. Gregorii XIII. quæ incipit, *Ascendente Domino*, quæ statuit, ut clerici Societatis Jesu pro Religiosis habeantur, & contrarium vetat doceri sub poena excommunicationis & inhabilitatis ad omnia beneficia & officia Ecclesiastica. Et licet in illa societate non sit ultro citroque stabilitas & obligatio (quia Societas non obligatur Religiosis, etiam si Religiosi obligentur Societati, ut non possint dimissionem datà operâ procurare) Pontifex tamen potest dispensare in solemnitate votorum, ut dictum est, adeoque potest dispensare in hac stabilitate, aut eam non requirere, quantum est ex parte Religionis, ut possit liberè & justas ob causas suos dimittere. Vide Lessium c. 41. dub. 1.

QUÆSTIO II.

De Religiosorum Diversitate, Perfectioribus, & qui eas ingredi possunt?

SUPPONO diversitatem non provenire ex votis essentialibus aut approbatione Ecclesiæ: quia hæc omnibus sunt communia.

DICO I. Diversitas Religionum provenit ex particulari sine cujusque ordinis: quidam enim instituti sunt ad functiones vitæ cõtemplativæ, ut sunt omnes Ordines Monachales, scilicet *Basilii, Benedicti, Bernardi* &c. Alii, ut se occupent in functionibus vitæ activæ, v. g. ad servitium pauperum, defensionem Ecclesiæ &c. Alii denique in functionibus vitæ tam activæ, quam cõtemplativæ, ut sunt Ordines mendicantes.

Secundò provenit illa diversitas ex particularibus ritibus, quibus Ordo quilibet utitur ad vota essentialia melius observanda, ut sunt diversitas habitûs, statutorum, asperitatum &c. etiam inter ejusdem regulæ professores, quæ diversitas non modicum est ornamentum Ecclesiæ & ad hoc ordinatur, ut quisque secundum capacitatem & desiderium perfectionis possit eligere Religiosum sibi magis convenientem.

DICO II. Si perfectio Ordinis desumatur à fine, perfectiores sunt, qui insistant contemplationi, quam qui tantum se dant actioni. Patet ex illo Christi: *Maria* (dedita Ordini contemplationi) *optimam partem elegit*. Illi tamen sunt tamen, qui utrique simul insistant, id est, contemplata in proximorum salutem expendant, sunt ceteris perfectiores, ut patet exemplo Christi, qui orationi conjunxit prædicationem & alia opera, procurantia proximorum salutem idonea.

DICO III. Si perfectio Ordinum spectetur ex mediis, quibus tendunt in finem, illi sunt perfectiores, sive sint contemplativi, sive activi, vel etiam mixti, qui aptioribus mediis ad finem intentum contendunt. Inde, ceteris paribus, quod major utget obedientia & paupertas, eò Religio est perfectior.

Quod attinet ingredientibus, certum est posse omnes & solos illos ingredi, qui sunt sui juris. Unde primò Episcopi, qui sunt obligati suis Ecclesiis sine licentia Pontificis probabiliter invalide profitentur votum tamen Religionis ab eis emissum, est validum: quia fieri potest, ut illud, & ipsis, & Ecclesiis sit melius, adeoque si voverint, tenebuntur Pontifici indicare & obtentâ licentiâ ingredi.

Secundò conjuges consummato matrimonio sine mutuo consensu invalide profitentur. Patet ex c. *Quidam* & c. *Placet*. De *conversione conjugatorum*. Qualiter autem fas sit ingredi sine consensu partis ante cõsummationem matrimonii: item qualiter ex mutuo

7.
Approbatio
hæc an im-
mediatè
à Pontifice
facienda.

8.
Item an ne-
cessaria sit
votorum so-
lemnitas.

ex mutuo consensu possunt conjuges ingredi Religionem etiam post consummationem, tractatur in materia de Sacramento matrimonii: ubi quoque, exigitur casus adulterii (idem ex constitutione juris est de haeresi post separationem facta, iudicio Ecclesiae) et quoddam illud sic iudiciens causa perpetui divortii.

14. Tercio servus non potest ingredi Religionem absque consensu domini c. Si quis 17. q. 2. quia quoad actiones totus est domini, unde si quis professionem fecisset, restitutus esset domino, licet tunc teneretur servare castitatem, si scilicet absolute & independenter a Religione promississet eam. Quod si autem per triennium ab anno probationis non fuerit quaesitus, non est restituendus, sed reddenda sunt tantum ea, quae in monasterium intulit. Ita cap. cit.

15. Quarto filius non potest intrare Religionem, si parens ejus gravi necessitate prematur, & nequeat illi, nisi in saeculo maneat, providere: jure enim natura tenetur eo calu parentem alere. Hoc tamen intellige, nisi filius non possit in saeculo sine gravi animae periculo manere: quia non tenetur se exponere illi periculo animae ad subvenendum parenti in temporalibus. Idem est dicendum de parente, si filius in eadem necessitate constituatur: quia etiam parens jure naturae tenetur filium alere.

16. Quod si filius stante ea necessitate professionem emisit, tenebitur egredi & parenti subvenire: ubi vero subvenire, vel parens mortuus fuerit, tenebitur ad Religionem redire: quia professio ejus non fuit iusta, sed solum suspensa: si vero post professionem in ille casus necessitatis parenti obvenerit, non tenetur egredi, nec potest repugnante Praelato: quia jam est sub potestate Praelati & non parentis: obtenta vero licentia non poterit habitum dimittere, nisi aliter parenti non poterit subvenire commode. Quod solum intelligendum est de gravi necessitate, in qua possit utique sustentari, licet aegre: nam in extrema necessitate teneretur egredi, petita tamen prius, etsi non obtenta licentia.

17. In gravi necessitate fratrum aut sororum, sui juris existentium, non tenetur Religiosus statum suum deserere: immo juxta Suarez l. 5. c. 6. n. 4. & alios, potest ea non obstante Religionem ingredi, quamquam aliqualis dilatio indubie laudabilis sit, seculo voto Religionem determinato tempore ingredienditalem autem voto supposito Castro Palao de Statu Relig. disp. 1. punct. 7. §. 5. v. 13. contra Sanchez l. 4. Mora. c. 20. n. 32. in periculo impudicitiae sororum id licere existimantem, censet ob nullam gravem fratrum vel sororum necessitatem propria auctoritate posse differri ingressum ultra praefixum tempus.

Quinto non possunt ingredi Religionem impuberes: nam in omnibus sub sunt parentibus vel tutoribus. Ubi autem ad annos pubertatis pervenerint, possunt etiam invitibus parentibus Religionem intrare. Denique non potest ingredi Religionem, qui caret conditionibus requisitis juxta cujusque Religionis regulas & statuta. Qualiter autem alii, ut deflorator virginis sub promissione etiam si etiam matrimonii, obligatus alicui, vel ad danda rationia &c. impediatur ab ingressu Religionis, colligi potest ex dictis in Tract. de jure & justitia.

18. Impuberes & alii Religionem ingredi non valentes reconstantur.

QUESTIO III.

De Requisitis ad Valorem Professionis.

Suppono professionem fieri vel expressam, dum quis utitur aliqua forma professionis, qua animum suum declarat: vel tacite, idque tripliciter. Primo ferendo per triduum habitum professionem, ubi is aliquo signo externo distinctus est. c. Constitutionem De Regularibus in 6. Secundo si tali habitu suscepto faciat aliquod opus professis proprium statim sic professus. c. Vidua de Regularibus. Tercio si in Religione, in qua non est distinctio habitus novitiorum & professorum, deserat habitum per totum annum, in termino anni censetur professus c. Ex parte de Regularibus. Debent tamen haec fieri animo saltem tacito proficendi, & consentiente illo, cujus est ad professionem admittere. Verum hujus professionis tacitae post Tridentinum non est magnus usus, nisi ad ratificandam professionem expressam, quando ex aliquo defectu fuisset irrita, ut statim dicitur.

19. Professio alia est expressa, alia tacita.

Ad professionem autem, ut valide admittatur, requiruntur aliqua, vel ex dispositione juris antiqui vel novi Tridentini. Et quidem ex parte profitentis requiritur primo aetas sexdecim annorum completorum, ut expressè statuitur in Tridentino sess. 25. de Regularibus c. 15. & professio ante talem annum facta nullam plane inducit obligationem nullumque effectum. Ubi tamen Tridentinum non est receptum, standum videtur juri antiquo, quo minor aetas sufficiebat.

20. Ad valorem professionis requiritur in primis aetas sexdecim annorum.

Secundo requiritur annus novitiatus completus (& quidem juxta Doctores communissime, contra nonnullos, de momento in momentum, Argumento legis 3. §. Minoribus) ita ut eo non impleto professio sit nulla, & Praelati admittentes aliquem ad professionem, anno probationis non expleto, peccent mortaliter, utpote contravenientes Tridentino supra: & insuper Mendicantes sunt excommunicandi &

21. Deinde annus novitiatus de momento in momentum completus.

di & suspensi ipso facto ab officio admisionis ad professionem. *Non solum. De Regularibus in 6.*

In anno vero bissexto duo dies computantur pro uno, & sic etiam quoad annum probationis non debet esse annus solaris & naturalis, qui necessario continet 365 dies & sex circiter horas, sed debet esse annus a republica ut talis declaratus. Ita *Rodriguez Tom. 3. qq. Regul. q. 15. art. 5. Sanchez l. 5. Moral. c. 4. num. 5.*

Non quidem solaris, sed politicus seu civilis.

23. Excepto casu mortis novitii imminenti.

Pius V. tamen citatus apud *Rodriguez supra art. 6.* concessit Monialibus Sancti Dominici, ut novitia, iudicio medici statim moritura, pro sua consolatione & utilitate spiritali ante annum completum probationis, modo aetatem sufficientem habeat, profiteri possit in manibus Priorissae, & lucrari indulgentiam plenariam. In hac concessione communicant Mendicantes, eamque non esse revocata a Gregorio XIII. testatur *Rodriguez supra.* An autem ejusmodi novitia succedat monasterium, dubitatur. Negat cum aliis *Rodriguez supra.* Affirmat *Sanchez supra num. 16.* & cum eo, aliisque *Diana P. 3. Tract. 2. Resol. 17.*

24. Debet ipse per esse integer & continuus.

Hinc annus novitatus secundum sententiam communissimam Doctorum, ut sit legitimus, debet esse integer & continuus, nec sufficit, quod sit interpolatus. Qualis autem interruptio ad discontinuationem anni novitatus sufficiat inter Doctores controversatur. *Lessius c. 41. dub. 7. num. 59.* paucorum dierum interruptionem non sufficere existimat. *Suares* putat hanc discontinuationem ex gravitate actionis interruptentis esse delendam, ut si quis dimisso religionis habitate extra monasterium dimittatur aut egrediatur animo non redeundi, etiam ad brevissimum tempus, secus si habitu tantum spoliatur, etiam per diem, & postea mutata sententia propria vel Superiorum iterum induatur. Vide ipsum *Tom. 3. de Relig. lib. 5. cap. 15. num. 6. & seqq.*

Qualis interruptio sufficiat ad discontinuationem.

Et an in monasterio peragendus.

Non est tamen de rigore necessarium, ut ipse annus in monasterio peragatur, modo cum licentia superioris, & sub ejus obedientia extra monasterium transigatur, ut ostendit *Sanchez l. 5. c. 4. num. 27.*

25. Ad ejus probationem non requiritur annus decimus quintus completus.

Ad inchoandum autem annum novitatus non est necesse ex vi Tridentini habere annum decimum quintum expletum, ut notat *Lessius cap. 41. dub. 7.* quia professio tantum, non vero annus novitatus habet determinatum tempus. Nec etiam necesse est, statim absoluto novitatu admittere ad professionem, modo sit justa causa differendi. Vide plura de his apud citatos auctores.

Tertio ut nullum habeat impedimentum ex iis, quae tamquam essentialia sunt constituta in isto ordine. Si vero esset impedimentum, non tamen ex substantialibus alius Religionis, licet peccaret proficere illud subicendo, tamen professio esset valida.

26. Novitius debet esse liber ab impedimento substantialibus.

Quarto requirunt aliqui valetudinem, ut possit communitati Ordinis exercitia & austeritates obire. Sed *Sanchez supra n. 52.* ex aliis deducit valide profiteri, cum possit servare tria ista, quae sunt vere substantialia: statuta enim & regulae tunc tantum obligant, quando non est iusta causa ea non observandi. Talis autem infirmus obligaret se ad ea servanda, quando iusta causa non excusaret.

27. An requiratur valetudo exercitiae Ordinis propriae.

Quinto requiritur, ut non contingat error circa substantiam rei promissae. De quo multa *Sanchez lib. 10. de Matrimonio disp. 9.* qui tandem *num. 21.* concludit professionem Religionis esse validam ex quoque errore profectam, modo error ille non sit circa substantiam rei votae: ut si quis profiteretur in Religione Sancti Dominici putans se profiteri in Religione Sancti Francisci, aut substantialia regulae vel institutae, addiditque professionem aequiparari matrimonio quoad hoc, quod sicut matrimonium per solum errorem personae irritatur, ita etiam professio per errorem similem errori personae: nisi forte circumstantiae per modum conditionis a vovente intenduntur: nam tunc professio, non subsistente tali conditione, esset irrita.

28. Quis error valet in professione?

Sexto ut non intercedat metus gravis injuste incussus ad extorquendam professionem: hanc enim esse invalidam communiter docent Doctores ex c. *Perlatum de iis, qua vi metusve causae sunt.* Metus autem gravis & levis respectum dicunt ad personas, quibus metus infertur, & in puellis facilius contingit, quam in viris.

29. Et quis metus?

Septimo ex parte monasterii requiritur admissio ejus, qui potestatem habet, ut patet ex natura contractus: professio namque est contractus reciprocus, quo Religiosus se obligat in perpetuum ipsi ordini & ipse ordo se obligat ad eum alendum & regendum in spiritalibus juxta institutum. Ut autem haec admissio sit legitima debet esse potestas in admittente.

30. Dicitur de potestate admittendi.

Hinc si vota admittantur ab eo, qui legitimum potestatem non habet, votorum emissio non facit religiosum. Qualis autem debeat esse potestas, & cujus sit admittente, ex consuetudine & particularibus Religionum statutis plurimum pendet.

31. Ex potestate admittendi.

Nota I. Professionem factam ante aetatem a Tridentino requiritam nullam parere obligationem, ne quidem in ratione voti simplicis. Idem est de professione invalida conjugati facta invitata parte. De cetero Doctores satis

QUESTIO IV.

Quibus modis Tridentinum consulat libertati professionis?

VARIA statuit Lessius p. 1. c. 16. Ut nulla renuntiatio aut obligatio antea facta etiam cum juramento, vel in favorem cuiuscumque causa pia valeat, nisi cum licentia Episcopi sive ejus Vicarii fiat, intra duos menses proximos ante professionem, ac non alius intelligatur effectum suum sortiri, nisi secunda professio. Excipiuntur autem clerici Societatis JESU.

34. Nulla renuntiatio vel obligatio novitatis tenet, nisi secunda professio.

Idem dicendum putat Lessius l. 2. de Statu Religioso c. 41. dub. 4. n. 40. de renuntiatione vel obligatione facta intuitu professionis ante novitatum: nam hæc æqualiter officit libertati profectiu, cui omnino copulere voluit Tridentinum. Sed contradicit Sanchez l. 7. c. 5. n. 4. tum quia hoc clarè in verbis Concilii non exprimitur, tum quia, ut ipse refert, in regio prætorio Granateni, lite utrimque agitata, sic profectiu est à sex regis iudicibus, & idem declaratum refert à Congregatione Cardinalium.

35. Quia facta sit ante novitatum.

Nota I. Per prædicta non prohiberi testamentum: quia non est renuntiatio vel obligatio, nec adimit libertatè: cum non habeat vim ante professionem. Et idem dicendum est de quavis alia dispositione conditionali relata in tempus professionis, ac de alia revocabili.

36. Secus est de testamento, alijque dispositionibus in tempus professionis conditionali relatis.

Nota II. Non vetari nec irritari contractus onerosos Novitii, in quibus æquale recipitur: finis enim hujus decreti in his non militat, nec sunt renuntiatio, nec pura obligatio. Item non irritantur contractus, quibus novitius exponitur periculo lucri & jacturæ, quales sunt contractus societatis & ludi: quia nec hi renuntiationis vel obligationis nomine intelliguntur, nec per hos dicitur novitius se spoliare bonis aut minuere patrimonium.

37. Et contractibus onerosis novitii.

Nota III. Novitium non posse esse fidei jussorem nec posse remittere debita, aut renuntiare juri petendarum rationum à tutoribus vel aliis receptoribus. Potest tamen integros & perfectè redditos coputus comprobare. Vide Sanchez sup. n. 35.

38. Qui non de jure.

Nota IV. Decretum Concilii probabilius etiam habere locum in renuntiatione beneficii ecclesiastici, tum quia hoc decretum universim agit de renuntiatione, tum quia finis ejus in hoc quoque locum habet. Et ita declaravit congregatio Cardinalium, ac tenet Sanchez sup. n. 38. addens idem dicendum de renuntiatione officiorum temporalium.

39. Nec renuntiare beneficio ecclesiastico.

Potes: An donationes causâ mortis monasterio factæ valeant, si novitius ante professionem moriatur & eas non revocet? Resp. affirmativè cum Suarez l. 5. c. 16. n. 11.

40. Potest donare causâ mortis.

An saltem habeat vim voti simplicis castitatis.

32. Professio invalida qualiter ratificatur.

33. Ad hanc ratificatorem non requiritur novata admissio.

nam per Concilium non prohibetur novitio condere testamentum, quod tamen morte naturali ante professionem secuta confirmatur: ergo etiam donatio causa mortis naturalis morte naturali secuta confirmabitur: quia est par ratio. Deinde illa non potest dici renunciatio vel alienatio simpliciter (de quibus Concilium loquitur) cum ob hoc non minuat libertas in professione faciendam vel continentiam.

40. Prohibet Trid. p. nem bonorum traditionem in monasterio faciendam ante professionem.

Secundo Concilium supra excepto vitio & vestitu vetat quamcumque actualem traditionem honorum novitii, per quam in potestatem, usum, administrationem, vel etiam dominium monasterii veniant, etiam non obstante quacumque obligatione illa reddenda si non sequatur professio. Ita Sanchez l. 5. c. 9. n. 16. Et satis patet ex ipso Tridentino. Circa quod

41. Non autem modicas elemosynas.

Nota I. Tridentinum ibi non prohibere modicas elemosynas a novitio vel propinquis monasterio vel pauperibus factas: & hoc, quia illae non obstant libertati egressus. Similiter non prohibetur, quin parentes possint facere elemosynas monasterio, si sint de bonis propriis, nec in dote vel bonis novitii computantur. Ita cum aliis Sanchez sup. n. 22. & 23.

42. Qualiter obligatur Religio novitii egredienti restituere, quae inpletat.

Nota II. Et si Tridentinum praecipiat, ut abeuntibus ante professionem omnia, quae sua erant, restituantur, tamen non teneri Religionem restituere novitio egredienti id, quod intulerat in suam sustentationem, nisi aliquid superesset. Quod si nihil contulerit, sed tantum se obligaverit ad solvendas expensas, non poterit Religio impedire liberum ejus egressum: poterit tamen, eo concessio, debitum exigere. Citra tamen promissionem novitii non obligatur ex lege justitiae ad solvendas expensas: tum quia reditus & elemosynae Monasterii sunt etiam ad alendos novitios, tum quia novitii in ingressu sese offert ad servitium & utilitatem communitatis.

43. Ordinatio Trid. circa libertatem puellarum proficere voluntium.

Tertio statuit c. 17. v. si puella, quae habitum regularem suscipere voluerit, major duodecim annis sit, non ante eum suscipiat: nec postea ipsa vel alia professionem emitat, quam exploraverit Episcopus, vel eo absente vel impedito ejus Vicarius, aut aliquis coram sumptibus ab eis deputatus, virginis voluntate diligenter, an coacta, an seducta sit, an sciat quid agat. Vult deinde ut de tempore professionis uno mente artea teateatur Praefecta monasterii Episcopum certior reddere, alioquin sit ab officio suspensa quoad Episcopum videbitur.

44. Etiam adhibito anathemate in eos, qui puellam directam vel indirectam ad professionem cogunt.

Quarto c. 18. anathemati subijcit omnes, qui quomodocumque virginem vel mulierem quamcumque invitam ad ingressum, habitum vel professionem coegerint, vel scientes eidem actui praesentiam, consentum vel auctoritatem interposuerint, aut ad hoc consilium, favorem vel auxilium dederint nisi in casibus in jure expressis, qui sunt sequentes. Primo, quando prius religionem voverunt

possunt compelli, ut votum impleant. Secundo, quando unus conjugum conscientius dispositionis juris consentit in alterius professionem vel in eam ordinum susceptionem. Tertio, quando quis citrae admittit ob quod in religionem est detrudendus.

Nota I. Per hanc, quomodocumque, comprehenditur etiam indirecta coactionem, qualis est, si parens filiam quotidie male tractet, verbis vel actibus contumeliosis. Existimat tamen Sanchez sup. n. 5. hoc fieri debere ex intentione, ut totum affecta religionem ingrediatur: nam si fiat ex defectu amoris vel naturali austeritate, non incurritur haec censura, dummodo pater tempore ingressus non intelligat filiam non sponte ingredi: si enim hoc intelligens remedium non adhiberet, jam violentiam moraliter consummaret.

Nota II. Omnia de quibus loquitur Concilium, scilicet de praesentia, auxilio &c. reterenda esse ad coactionem, ideoque si haec non interveniat, non habere locum dictam censuram. Unde sciet dolus non minus minuat voluntarium, quam coactio, tamen qui consilio suo decipit, non incurrit hanc poenam: nam dolus non est coactio & lex poenalis non est extendenda. Deinde congregatio Cardinalium censuit patrem non incurere hanc censuram, qui filiam in hunc heredem sub conditione, quod monasterium ingrediatur, eo quod illa non sit inductio per vim, sed potius per concupiscentiam.

Nota III. Ob libertatem religionis Tridentinum eandem censuram extendere ad eos, qui impediunt virgines aut mulieres alias ingredi volentes religionem sine justa causa. Ubi, quia Concilium generalius loquitur, quam supra, etiam comprehendere voluit quoscunque modos injustos, non tantum per vim directam vel indirectam illam ipsi feminae, sed eos etiam, qui per similem vim monasterio illam impediunt receptionem. Deinde etiam eos, qui per dolum vel fraudem, etiam quae circa monasterium versetur, ingressum impediunt. Non tamen incurritur haec poena, si solum per preces impediatur: nam preces non sunt verum impedimentum.

Nota IV. Hanc poenam non incurrit, nisi actu sequatur effectus, nempe ingressus in monasterium in ordine ad suscipiendum aliquando habitum aut faciendam professionem, aut suscipiatur actu habitus, aut professio emitatur, aut de facto femina ab ingressu impediatur. Nec impediunt viros aut cogentes ad monasterium, licet peccent, hanc excommunicationem incurunt: cum poenae non sint extendendae.

Q U A E S T I O V.

Quos effectus habeat Novitiatu & professio Religiosa?

NOVITII primò gaudent privilegio clericali quantum ad immunitatem, ut in sanctorum

45. Secus si inter omnia dolo coactio seculanar.

46. Qui Titul. consulas libertatis Religionis contra volentes ingressum impediunt.

47. Praefata poena non incurrit, nisi si quis secus.

48. Novitii ut in sanctorum

Qu. VI. Ad quid vi Voti Obedientia teneatur Professus &c. 535

privilegio clericali. ut in Canonem incidat, qui novitium percussit, juxta c. Religioso de sententia excommunicacionis in 6.

Fori. Secundo gaudet privilegio fori. Immo Episcopus non potest de delicto Novitii religionis exempta, aut alijs ejus, nisi cognoscere, nisi se illi subiciat. Videri potest de his Sanchez l. 4. c. 39. n. 17.

Et sui Ordinis. Tertio Novitii probabilius gaudet privilegij Ordinis. Ita Sanchez sup. & l. 6. c. 10. n. 22. & alii, quos citat.

Quarto, licet Novitii non possint incōscientia obligari præceptis Superioris vel Regulæ (ut passim docent Doctores) saltem per se, id est, secluso scandalo aliorum: ratione enim istius tenentur subinde vel statim relinquere vel in rebus communibus se conformare. Tenentur tamen ita subjacere religiose disciplinæ, ut per violentiam non resistant: nam hoc est necessarium ad convenientem gubernationem & ad vitandas magnas confusiones in monasterio, ideoque habitus suscipiens virtualiter ad hoc se obligat, pactum iniens cum Religione, ut quamdiu permanet, sicut ab ea doceri, dirigi & sustentari debet, ita etiã religiose corrigi possit.

Ptes: An Novitius possit castigari & potest dimitti? Resp. affirmative, si delictum sit tale, ut per dimissionem non sufficenter puniatur, v. g. si per hoc daretur novitij occasio libere peccandi & deficiendi in sua vocatione.

Hinc ne delicta maneant impunita putat Suarez l. 5. c. 16. n. 18. Novitium ad tempus posse detineri in carcere, nec hoc esse contra c. Statuimus extra, & c. Non solum in 6. De Regularibus, quæ præcipiunt Novitium liberè dimitti: loquuntur enim per se seu re integra, non verò impediunt justam punitiōnem delicti, ratione cujus Novitius specialiter subjectus est judici ecclesiastico & Prælato suo, à quo puniri & torqueri potest, si sit necesse, ut rectè docuit Navarrus Consilio 5. De foro competentis.

Quinto, Prælati potest Novitiū cogere per censuras ad opera præceptorum, sicut Episcopus: talis enim præceptum non fundatur in voto obedientiæ, sed in jurisdictione ecclesiastica, quam Prælati habent etiam in Novitios.

Sexto, Novitius acquirit jus ad professionem, ita ut fiat ei injuria, si sine justa causa dimittatur, & habeat jus agendi contra Religionem, ne expellatur.

Dubium est, an illud jus Novitii sit rigorosum, & jus justitiæ commutativæ. Negant Aliqui nominatim Sanchez l. 5. c. 4. n. 59. Affirmat eam pluribus Lugo, cujus sententia est tenenda. Vide ipsius De justitia Diss. 9. sect. 3. n. 57. Puto tamen cum Sanchez supra posse expelli Novitium, cujus vita rationabilem incutit timorem inidoneitatis & mali successus: nam non tenetur Religio se exponere periculo nec potest, dum notabilis est causa timoris.

Ptes: An Novitius per se contrahat aliquam obligationem ad perseverandum in Herincx Sum. Theol. Pars III.

statu suscepto? Resp. negative: quia Novitius liberè exire potest, ut dicitur c. Statuimus extra, & c. Non solum in 6. de Regularibus. Deinde nullo est lex talè obligationem inducens, nec intercedit aliquod votum vel promissio, ut suppono, nec interveit ibi ingratitude erga Deum: licet enim vocatio ad Religionem fuerit gratia: nõ tamen ideo obligat ad hunc gratitudinis modum, scilicet perseverantiam: nam nulli jure aut ratione hoc probari potest: quia possit quis se ostendere gratum Deo in sæculo bene vivendo, vel religiosos mores imitando: quamquam ob infirmitatem animi nolit in Religiohe perseverare.

Nec obstant quædam jura, quæ verant Novitium redire ad sæculum: nam loquuntur de eo, qui in ingressu perseverantiam voverat. Vide Lessium l. 2. c. 41. Dub. 5.

Professio religiosa præterquam quod tribus votis obstringat hominem totum Deo & Religioni: Primò solvit vota simplicia priora, ut dictum est. Secundo acquirit profertens condonationem omnis pænæ peccatis debita in purgatorio, non instar Sacramentorum ex opere operato, sed ex opere operantis: quia excellentissimam tribuit Deo pro peccatis satisfactionem obligado se firmiter ad perpetuum sæculi abrenuntiationem, ut post D. Thomam 2. 2. q. 189. art. 3. ad 3. passim tradit Scolaſtici, quæ condonatio per emissionem votorum multò impetratur certius, quàm per indulgentiam plenariam. Vide hanc rem pulchrè apud Hieronymum Platium l. 1. De Bono Statu Religiosi c. 13. Tertio tollit irregularitatem defectu natalium, non absolute: quia talis (seclusa dispensatione) non potest eligi ad prælaturam vel beneficium habens curam animarum, sed solum ex parte, ut possit talis ordinari & beneficium simplex obtinere.

Alia irregularitates non per professionem sed specialibus privilegijs ordinum tolluntur. Unde falluntur, qui putant irregularitatem proveniente ex homicidio vel bigamia tolli Religionis ingressu.

QUESTIO VI.

Ad quid vi Voti Obedientia teneatur Professus & Specialiter Franciscanus?

Dico I. Tenetur vi voti parere suis Prælati, non solum Regularibus, sed etiam Romano Pontifici. De Regularibus est certum. De Pontifice probatur: quia ille est supremus Religionum omnium Generalis: ergo si suis immediatis parere teneantur, multò magis directo & supremo eorum superiori.

Hinc Religiosi non solum quæ Christiani tenentur ei parere tamquam Vicario Christi: sed etiam quæ Religiosi vi voti tamquam peculiari suo Superiori potestatem dominativam in ipsos habenti.

obligatur ad perseverantiam.

Nisi eam voverit.

53. Professus religiosa professione tenentur.

54. Vi voti obedientia Religiosus subijcitur summo Pontifici.

Dico II. Tenentur obedire præcipienti secundum regulam. Probatur: quia id primo & per se in voto obedientie continetur.

Secundum regulam præcipere censetur, non solum quando ea injungit, quæ expressè in Regula continentur, sed etiam ea, quæ implicite, & indirectè: nempe quia necessaria ad regulæ observantiam. Pre. Quo

Nota Prælatum Regularem communiter loquendo, accepit: vi voti obedientie limitatam tantum jurisdictionem & dominium in subditos, secundum regulam scilicet, quam vovens proficitur: non enim fuit intentio ejus sese amplius obligare quam ad obedientiam juxta talem regulam. Unde præcipienti præter regulam aut supra eam non tenetur obedire, ut ostendit Sanctus Bernardus l. De Precepto & Dispensatione c. 8.

Hinc volenti novas austeritates introducere non tenetur parere: nec Capitula generalia possunt edere præcepta novum & astrictiorem modum continentia, nisi à singulis in particulari approbentur: vel si Capitulum tales leges ferat, obligare tantum eos, qui consentirent, aut in postea professuros: non vero eos, qui iam professi sunt, aut non consenserunt.

Quando rigor regulæ fuisset consuetudine legitimam mitigatus non tenentur professi antiquam & primævam servare, quia in professione sua intenderunt servare regulam mitigatam nec se obligare ad majores austeritates, quam tempore suæ professionis servatas invenerint. Si tamen Capitulum generale, aut hi, quorum est leges codere, vellent regulam collapsam ad pristinum statum reducere, teneretur professi eam reformationem acceptare, nisi expressè intendissent in sua professione non aliam servare, quam quæ tunc servabatur, ut ex communi sententia tradit Sanchez l. 6. c. 2. n. 32. Ratio est: quia ex vi professionis, quando expressè aliud non intendit, professus censetur se voluisse obligare ad procurandam illius Religionis conservationem, ad quam cum maxime necessaria sit regulæ in pristinum statum restitutio, ad hanc procurandam vel non impediendam se tacite obligasse censendus est. Vide Marchant in Resolutionibus concernentibus Regulares casu 1.

Et inde à fortiori inferunt Doctores tenentur Moniales admittere reformationem Bonifacii VIII. c. 17. De Statu Regularium in 6. innovatam à Tridentino sess. 25. c. 5. de Regularibus, de servanda clausura aut ea introducenda: quia clausura est omnino necessaria feminis ad plenam voti castitatis observantiam.

Nota II. Ex eo, quod nimis difficilia, in regula non contenta, non possit superior præcipere, bene inferri, non posse Religiosis, quoti regula id non jubet, præcipi, ut eant ad missiones Indicas, vel inter hæreticos cum periculo vitæ & magnis incommodis: ac propterea aliquid operari votum solemnem, quod emittunt professi Societatis Jesu de obediendo Pontifici circa missiones, &

quod emittunt Fratres Minores de obediendo in omnibus, quæ non sunt contra regulam: ipsam suam, ut in x dicitur.

Nota II. Licet virtus obedientie, si strictè sumatur, versetur solum circa rem præceptatam, si illa sit valde perfecta, inclinare aliquo modo Religiosum ad faciendam omnem voluntatem Superioris, est præceptum non imponeret: tunc enim voluntatem suam generatim vult esse pendentem à voluntate Superioris. Sed hoc intelligendum est de rebus communibus & minoribus: nam in extraordinariis & magni momenti Expedi non prævenire voluntatem Superioris: sed aliquando etiam expectare præceptum, ut in acceptanda prælatura &c.

Quænam autem & in quibus debeatur Abbatibus obedientia, videri potest apud Sanchez l. 6. c. 1. ubi n. 19. tenet illas non posse imponere præcepta spiritualia subditis, id est in ordine ad finem spirituales, cujus contrarium tamen docet Suarez l. 10. c. 1. n. 20. valde probabiliter.

Dico III. Fratres Minores ultra commune obedientie votum speciali voto sunt adstricti ad obediendum Romano Pontifici & vacante sede, Ecclesie, Patet ex c. 1. Regulæ. Quando tamen aliquid præcipit Pontifex fidelibus censetur etiam prædicantibus idem præceptum injungere potestate jurisdictionis universalis.

Dico IV. Fratres Minores tenentur obedire suis Superioribus in omnibus, quæ non sunt contra animam & regulam. Patet ex c. 10. regulæ.

Contra regulam censetur, quæ vel sunt contra præcepta regulæ, vel contra statuta ad regulæ puritatem servandam ordinata.

Contra animam sunt, quæ vel sunt peccatum, vel proximè incensivum ad peccatum mortale, seu proximum illis habent periculum. His duobus terminis clauditur obedientia Fratris Minoris. Non tamen idcirco est liberum Superiori mandare, quæ lubet: debent enim præcepta esse rationabilia & fieri ex justa causa spectatâ gravitate, alijque circumstantiis. Unde Sanctus Franciscus improbasse & annullasse legitur præceptam per Fratrem Eliam generaliter à carnibus abstinentiam, quarum usum liberum permittit regula. Similiter monet D. Bonaventura in c. 12. regulæ non esse injungendam obedientiam missionem inter Saracenos & alios infideles, nisi ijs, qui voluerint ire. Præterea sunt injungendæ notabiles austeritates aliæque virtutes heroicæ statum vitæ evangelicæ in regula promissa notabiliter excedentes: id enim foret irrationabile: immo id noluit S. Franciscus, ut habet expositio sine titulo.

Petes I. Ubi & quid obliget votum simplex obedientie? Resp. I. posse hominem per votum simplex obedientie se obligare Deo & hominibus, ita ut duplici obligatione simul obstringatur, fidelitatis respectu hominis, & religionis respectu Dei, ut per se patet. Similiter potest se obligare

55. Prelatus quidem dum præcipit secundum regulam.

56. Non vero dum novas austeritates introducit.

57. An rigore regulæ per legitimam consuetudinem mitigata Religiosi ad primævam tenentur.

58. Moniales tenentur admittere reformationem.

59. An Superior possit præcipere Religiosis, ut eant in periculosas missiones.

60. Item an obedientia inclinans subditum ad faciendam omnem Superiori voluntatem.

61. In quibus debeatur obedientia Abbatibus.

62. Fratres Minores specialiter ad obediendum Romano Pontifici.

63. Sicut autem Superioribus, in omnibus animæ & regule.

64. Qualiter obliget votum simplex obedientie.

obligare soli Deo, aut e contra seorsim soli homini, ut etiam patet. Quando autem se obstringit soli Deo, vovens Deo se acturum aut omisiturum, quod homo præcepit aut voverit, tunc homo præcipiens solum applicat materiã voti citra obligationem ullam vovens erga ipsum hominem: sicut si quis voverit omni pauperi petenti dare eleemosynam, non obligatur pauperi, sed Deo, erga quem exurgit obligatio voti, posita petitione pauperis velut conditione applicante materiã voti: hoc posteriori modo consuetur regulariter mitti votum simplex obedientiæ, ut scilicet tantum obliget respectu Dei ex virtute religionis. Immo Suarez l. 10. c. 2. n. 14. putat iure ecclesiastico statutum, ut per tale votum non inducatur obligatio respectu hominis.

Circa hoc votum est notanda Fratri Minori voluntas Sancti Francisci, qui in priori sua regula, quæ tamen non obligat, expressè cavet, ne ulla penitus mulier ab aliquo Fratre recipiatur ad obedientiam.

Resp. II. Quantum ad modum obligationis hujus voti simplicis ex parte materiæ præcipue spectandas esse conditiones, generalis voti, scilicet ut sit de re possibili, honesta & non impeditiva majoris boni. Deinde votum hoc quoad varietatem & difficultatem operum præcipiendorum, limitatur per proportionem ad personam voventem & ad statum, seu modum vivendi, quem assumit, aliàs enim votum esset indiscretum. Hinc ex voto simplici non potest quis obligari ad mutandum vel non mutandum statum, ut v. g. vidua ingrediatur Religionem vel non nubat, intellige, nisi expressè etiam in hoc vovisset obedire.

Petes. I. An possit quis ex vi voti obedientiæ obligari ad faciendum opus vitæ activæ, quando est impeditivum contemplationis: cum tunc opus præceptum videatur impeditivum majoris boni? Resp. affirmativè, & dico illas actiones exteriores non posse dici impeditivas majoris boni: quavis enim ex sola sua specie non sint æque perfectæ, tamen ob circumstantias possunt esse Deo gratiores, scilicet quod per eas impletur promissio Deo facta, quod in ijs humilitas & abnegatio proprii iudicii exerceatur. Et ex hoc motivo omisso bono potest habere formalem bonitatem, licet in se bona non sit.

QUESTIO VII.

Quid operetur in Religiosis, Specialiter Franciscanis Voti Castitatis?

Dico I. Votum solene castitatis reddit Religiosos inhabiles ad matrimonium, adeo ut illud non tantum illicitè, sed etiam invalidè attentarent contrahere, ut patet ex c. Quod votum, De voto in 6. & alijs iuris. Præterea idem votum dirimit matrimonium contractum, si tantum sit ratum

Herinc. Sum. Theol. Pars III.

& non consummatum, ut definit Tridentinum sess. 24. can. 6. De quibus plura in materia de Sacramento Matrimonii.

Dico II. Votum castitatis inducit in Religiosis obligationem abstinendi ab omni actu interno & externo, qui sit contra castitatem, scilicet à turpibus cogitationibus, delectatione morosa, pollutione & omni actu venereo, ita ut quicquid in sæcularibus extra conjugium est peccatum contra castitatem, in religiosis præterea sit sacrilegium mortale vel veniale prout peccatum contra castitatem est mortale vel veniale. Patet ex natura voti.

Dico III. Fratres Minores vi regulæ specialiter obligantur in materia castitatis vitare suspecta consortia mulierum. Patet ex c. 11. regulæ. Ab his autem optimè sibi cavet, qui juxta monitum Seraphici Patris Francisci collat. 6. cum mulieribus non tractat negotia, nisi cum sanctam poenitentiam vel memoris vitæ consilium religiosam petitione deposcunt.

Suspecta verò consortia mulierum sunt, quæ etsi mala non forent, immo etsi essent ab omni impudicitia aliena, tamen in aliquo vel aliquibus nata sunt generare suspicionem impudicitiae. In quò obligatoria castitas Fratrum Minorum excedit obligationem ceterorum, qui vi voti tantum tenentur vitare, quæ castitati per se repugnant, & immunditiæ præbent incentiva: Fratres Minores autem etiam ea, quæ vel solum impudicitie suspicionem in alio generare possent. Si tamen hic ex pura malitia procederet, non deberet ejus suspicio curari: Unde oportet, ut suspicioni aliqualis detur occasio, v. g. si locus sit solitarius sequestratus & obscurus, sive tempus nocturnum, vel aliàs importunum, si aspectus sint fixi & incontinentes, verba dissoluta & scurrilia & similia, præsertim si mentione facta non omittantur. De quibus vide D. Bonaventuram l. 2. c. 11. Regulæ & alijs expositores.

Petes. Ad quid obligetur, qui extra Religionem emittit votum simplex castitatis? Resp. obligari primò ad abstinendum ab omnibus ijs, à quibus Religiosi professi. Unde etiam obligatur abstinere à matrimonio, quamvis illud foret validum, nam si contrahat, vel id facit animo consummandi & sic votum violat, vel animo ingrediendi Religionem, & sic facit injuriam vel saltem contra charitatem decipiendo conjugem, quæ si id scivisset, contrahere noluisse.

Sunt tamen aliqui Doctores, qui putant posse aliquem contrahere matrimonium emisso voto castitatis perpetuo, si animo ingrediendi Religionem id faciat: sed quod dixi est probabilius: licet aliquando causa subesse possit ad contrahendum matrimonium animo ingrediendi Religionem, ut si gravi metu urgearis, vel ut proles ante suscepta legitime tur, vel si non possis aliter Parentum custodiam, qui te à Religione impediunt, evadere: vel si aliàs grave scandalum oriretur.

Z z 2 Secundò

nondum consummatum.

67. Et in Religiosis inducit obligationem abstinendi ab omni actu interno vel externo contra castitatem.

68. Ac in Franciscanis inducit obligationem vitandi suspecta consortia.

Et quæ sint talia.

69. Ad quid obligetur simplex castitatis extra Religionem.

Non licet eo emisso contrahere matrimonium animo ingrediendi Religionem.

65. An obedientia possit obligare ad opus vitæ activæ hic & nunc impeditivum contemplationis.

66. Votum solenne castitatis irritat matrimonium contractum. Et dirimit contractum.

Nec ab-
tium petere.

Secundum tenetur, si cum eo voto matri-
monium contraxisset, abstinere ab ejus usu,
adeo ut non possit petere debitum, sed
consummato matrimonio solum reddere.

70.
An possit
reddendo
consummare.

An autem possit reddendo debitum ma-
trimonium consummare, dubium est inter
Doctores. Quidam dicunt eum teneri ad
ingrediendam Religionem, eo quod non
subsit aliud medium servandae castitatis:
sed verius est eum ad hoc non obligari; nam
Religionem non vovit, nec ingressus in
eam est medium ordinarium ad servandam
castitatem: cum ergo eo casu perfecta voti
observatio censeatur ei facta impossibilis, eo
quod per media ordinata non possit eam
observare, tenebitur solum ad id, quod pos-
test, scilicet ad non petendum debitum.
Idem dicendum est, si contracto matrimo-
nio rato, votum castitatis emiseric, nisi for-
san siverit, se id non posse implere absque
ingressu in Religionem; adeoque implicite
ad ingressum Religionis se obstrinxerit.

Comparari
adultera ne-
quit debi-
tum red-
dere.

Tertio si conjux incidat in adulterium
tenetur alter non amplius reddere debitum,
sed perfecte servare castitatem: ut etiam
si conjux obierit non poterit ad secundas
nuptias transire.

71.
Votum hoc
sponsalia
subsequen-
tia irritat,
non praece-
dena.

Denique si votum castitatis vel religio-
nis sit emissum ante sponsalia reddidit ea ir-
rita, si contrahantur. Est communis Docto-
rum. Si vero post sponsalia votum castita-
tis emittatur, probabilius est ea non dissol-
vi: quia in praedictum sponsa factum est,
nec jus hoc votum in sponsalibus excipit,
sicut excipit votum Religionis, quod red-
dit sponsalia irrita. Vide *Disp. 1. De Spon-
sal. n. 38.*

QUAESTIO VIII.

Quos effectus habeat votum pau-
peratis Religioso, signanter
Franciscana?

72.
Per votum
paupertatis
abdicatur
proprietas
& domi-
nium.

PER votum paupertatis voluntariae pro-
fitetur Religiosus se nihil habere, vel
habere posse tamquam proprium: quod
quidem sancte emitti tam certum est, quam
statum religiosum esse sanctum, & Deo
gratum. Specialiter autem Alexander I V.
Bulla particulari damnat Haereticos asse-
rentes, melius esse sua retinere & ex ijs
eleemolynas facere. Et merito: cum Scrip-
tura aperta testetur esse opus consilii &
supererogationis, ad quod, tamquam perfe-
ctius opposito, invitat Christus *Matth. 19.*
Si vis perfectus esse, vende, vende qua habes
&c. & Luca 14. Qui non renuntiat omnibus,
qua possidet non potest meus esse discipulus.
Idemque patet exemplo Apostolorum, quo-
rum nomine Petrus dixit Christo *Matth.*
19. Ecce nos reliquimus omnia.

73.
Erat abdi-

Nihilominus in ea praecise sistendo, non
continet aliquam honestatem amabilem, si-

cut continet eleemolyna, oratio &c. indif-
ferens enim est divitijs uti vel non uti: ma-
gnam tamen honestatem continet, quate-
nus est medium utilissimum ad perfectio-
nem accipiendam, ut patet ex verbis Chri-
sti *relig.*: divitijs enim cor illaqueant &
perfectiorem suffocant, mentem a Deo &
spiritualibus avocando & terrenis invol-
vendo, ut experientia docet. Ut autem
ostendamus, quomodo Religiosus in reci-
piendo, retinendo, utendo alieno &c. pro-
cedere debeat.

DICO I. Religiosus vi voti paupertatis
nequit recipere dominium alicujus rei
nomine proprio. Patet ex *Tridentino sess.*
25. c. 2. de Regularibus & alijs juribus. Ex qui-
bus & communi omnium doctrina ac sensu
Ecclesiae constat, Religiosum solemniter
professum etiam incapacem esse omnis domi-
nii. Quae incapacitas non nisi in jus eccle-
siasticum est referenda: etsi enim possit quis
se propria voluntate privare omni domi-
nio, non tamen se facere inhabilem ad illud
recipiendum, si voluntatem mutare velit.

DICO II. Vi voti paupertatis prohi-
betur Religiosus sub peccato, ex genere suo
mortali, abstinere a receptione, detentione,
alienatione & usufructuque rei tempo-
ralis sine licentia Superioris. Ita Doctores
unanimitur tradunt ex juribus, signanter
Tridentino sup. ubi Superioris permissionem
exigit ad usum bonorum mobilium, addens:
*Quod si quis aliter quidquam tenere deprehen-
sus aut convictus fuerit, is biennio activa &
passiva voce privatus sit.* Ratio est: quia Re-
ligiosus vovet nihil habere seu possidere,
consequenter nihil recipere aut conservare
nomine proprio: haec enim omnia sunt actus
proprietatis. Solum itaque potest precario
rebus uti de licentia aliena, scilicet Superio-
ris. Estque perinde, etiam si dominium rei
maieat apud donantem: nam usus assump-
tus arbitrio proprio & non Praelati, est
consentiente domino, non excusat a vitio
proprietatis.

Hinc vi voti paupertatis debet Religio-
sus nihil velle habere, possidere, usurpare
tamquam proprium, id est, affectu retinendi
jure suo, seu independenter a voluntate Su-
perioris. Unde etiam debet esse paratus quo-
vis momento exui usu & possessione rei, ad
nutum Superioris: neque aliquid aliter dare
vel alienare: adeo ut etiam dispensator ali-
quarum reru nequeat eas nisi ad arbitrium
Superioris distribuere: sic ut eo ipso, quo a
voluntate Superioris recedit, incurrat judi-
cium proprietatis, dispensans, quasi domi-
nus & ab alterius arbitrio non pendens. Im-
mo nec potest quisquam absque Superioris
facultate, permissa ad usum proprium, alijs
dare mutuo aut commodato: est enim sim-
plex usufructus, idque precario, quamdiu
Superiori videbitur: concedere autem rem
alteri, non est usufructus sed usufructuarius. Un-
de etiam debet in rebus, quibus utitur, adhi-
bere

bere diligentiam, saltē communiter ab hominibus adhiberi solitam, immo majorem, quā a domino, in custodia vel consumptione rerum, præsertim quæ ipsius curæ committuntur, v.g. in libri, candelis, charta, vestimentis &c.

mosyna, legato, propria arte &c. nisi sit planè exēptus à Prælatis Regularibus: tunc enim omnia acquirit beneficio. Intellegitur autem exceptio de beneficijs non unitis monasterio ex induc. Sedis Apostolicæ, ut censentur spectare ad membra Abbatibus vel monasterii (pro ut varia unita sunt) ductus enim inde superflui post mortem cedunt monasterio. Vide *Sum. un. de Supplend. negligentia Prætorum*.

Eique non unita.

Dico III. Altissima paupertas, quam profitentur Fratres Minores, excludit omne dominium & jus politicum cujusvis rei temporalis, tam mobilis, quā immobilis, tam in communi, quā in particulari, contenta solo usu simplici facti, ut patet ex c. 6. Regulæ & declarationibus variorum Pontificum, in materia *De iustitia & jure Dist. 4. Quest. 3. §. 4.* relatis & expensis.

80. Altissima Fratrum Minorum paupertas declaratur.

Dominium porro Ecclesiæ, Oratori, Ecclesiæ annexi & cæmeterii est penes Sedem Apostolicam. Reliquarum autem rerum, etiam mobilium, & unico actu consumptibilium similiter assumpserunt in se Pontifices, nisi tamen illud sibi reservarint ipsi donantes. Vide dicta à nobis loco jam citato n. 48. & seqq.

81. Quorum rerum Ecclesiæ sibi assumpserit dominium.

Excipit tamen Nicolaus III. dominium rerum, quarum usus nullo modo potest esse licitus Fratribus, scilicet pecuniarum & rerum ad illas reducibilium: quarum proinde dominium usque ad alienationem manet penes donantes; adeo ut, si Fratres recurrunt ad pecuniam in necessitate, accedant ad Syndicos, non tamquam tales, sed tamquam amicos & depositarios seu ministros dantium. Tamen Martinus V. etiam assumpsisse noscitur dominium pecuniarum, quod donantes à se abegasse censentur: sic ut consequenter expendi debeant per Syndicos tãquam procuratores Sedis Apostolicæ. Qui modus servatur in familia Ultramontana, & defenditur fusè à *Mansueti* in particulari *Relatione Theologica de Syndicis*, tamquam Consovis puritati Regulæ, immo tamquam admissus à Familia Cismontana, etiam in statutis novissimè *Toletis* recognitis Anno 1633. cujus tamen oppositum manifestè protestantur eadem statuta c. 3. §. 3. n. 1. idemque significant §. 2. n. 6.

An etiam pecuniarum.

Hinc sequitur I. Fratres Minores non posse habere annuos redditus, ne quidem pro Ecclesiâ aut sacristia. Tum quia Clemens V. indefinitè decernit, illos repugnare statui Fratrum, & computari inter immobilia, tum quia eos non esse capaces reddituum simpliciter decernit Clemens VII. in quodam Brevis edito Anno 1526. Quare immeritò *Sanchez* l. 7. c. 27. n. 29. & *Lugo* contrarium asserunt, ut suam, sive domum professarum, in hoc puncto paupertatem præ nostra extollant. Quæ consequentia nihilominus non subsisteret: cum equidem non ad ordinem (pro ut monasterium & Ecclesiâ cum bonis mobilibus ad domum

82. Hinc ne queunt Fratres Minores habere annuos redditus, nequidem pro sacristia.

77. Nec usurpare res communes sine licentiâ, qua quo ad eas faciliè presumitur.

Accedente parvitate materiæ.

78. Monasterium succedens in bona Religiosi succedit ex jure communi.

Obstat tamen subinde nos patriæ.

Quidam professus acquirunt in monasterio.

Nisi acquirat ex beneficio extra monasterium.

Petes I. An & quæ bona Religiosi transeant ad monasterium? Resp. si monasterium non habeat jus successione (pro ut ex *Tridenti. no. sess. 25. c. 3.* non habent monasteria Minoru & Cappucinatorum, & ex statutis suis tam domus professæ, quā Collegia Sclutarum, ut docet *Lessius dubio 10. n. 81.*) omnia bona Religiosi, de quibus ante professionem non disposuit, devolvuntur ad hæredes ab intestato. Si autem habeat monasterium jus succedendi, sicut possidendi bona etiã immobilia (pro ut habent reliqua monasteria) succedit in omnia bona Religiosi, etiam immobilia, de quibus ante professionem non disposuerat. Et hæc quidem de jure communi. Mõre tamen Hispanorum, Belgarum, & Gallorum monasterium non succedit, sed proximiores consanguinei, nisi ex pacto bona monasterio referrentur.

Petes II. Cui acquirit Religiosus post professionem? Resp. quidquid acquirit, acquirit monasterio c. *Abbatibus* 18. q. 2. & alibi. In quo similis est partim servus, qui nihil sibi, sed totum domino acquirit: partim filio, quo inscio aut invito potest patris familias acceptare hereditatem filio oblatam, sic & monasterium: quod tamen non tenetur ex Religiosi, etsi Prælati, delicto, nisi in quantum aliquid conversum est in commodum monasterii: nam *Delictum persona non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare*, ut habet regula 76. juris in 6.

Excipe nisi Religiosus habeat beneficium extra monasterium vel ordinem: is enim acquirit beneficio non monasterio, cui proinde non cedunt, quæ supersunt post mortem, & fuerunt ex beneficio seu ejus intuitu acquisita c. *Statutum* 18. q. 1. Secus est de acquisitis aliunde, scilicet ecclē-

professionem ad Sedem Apostolicam jus & proprietatem redituum spectaret.

83. *Vis nec possunt emere, pro dero. C. 6.*
 Sequitur II. Fratres Minores nihil possunt proprie emere, vendere, mutare, oppignorare, commutare, pacta, conventiones, obligationes facere, debita contrahere &c. mutuum, commodatum, pignus recipere &c. De quibus vide expositores Regulae, signatim *Marinarius in caput 6. Tit. 3.* per varias quaestiones de his differentem.

84. *Qualiter tenentur ad usus ar. 80s.*
 Dico IV. Etsi paupertas evangelica essentialiter absolvetur abdicatione omnis juris & proprietatis: tenentur tamen Fratres Minores vi professionis ad usus arctos & pauperes in Regula expressos, v. g. usum vilium vestimentorum, & duarum tantum tunicarum, non usum calceamentorum &c. in reliquis autem per Regulam non expressis v. g. aedificijs, ornamentis &c. obligantur ad usus moderatos, uti conformiter ad altissimam paupertatem declaravit Nicolaus III. & Clemens IV. Quae moderatio non consistit in indivisibilibus, estque iudicanda per Praelatos secundum qualitatem locorum, temporum, personarum, & rerum. Vide Pontificum Declarationes ante citatas & Regulae expositores, qui etiam alia huc spectantia, v. g. usum pecuniarum Fratribus Minoribus vi Regulae inhibita, sufficienter tractant.

QUESTIO IX.

Quale peccatum sit proprietatis? Quae licentia ab ea excuset? & quae proprietariorum poena.

85. *Quale & quoruplex peccatum sit proprietatis.*
 Dico I. Proprietatis est peccatum sacrilegii, scilicet ratione violationis voti ut patet.

Dico II. Ordinariè in super proprietatis est peccatum furti, utpote usus rei alienae invito domino v. g. monasterio (cujus loco in Ordine Fratrum Minorum est Pontifex) ad quod res Religioso oblata & ab eodem acceptata statim devolvitur.

Dixi ordinariè, si enim concedens Religioso usum rei, velit retinere dominium, Religiosus committit sacrilegium, non furtum. E contra, si Religiosus, consentiente Praelato, usurparet res alienas, furaretur, & tamen non esset proprietarius seu sacrilegus.

86. *Quam ad proprietatem mortalem requiritur materia quantitas.*
 Dico III. Proprietatis est peccatum mortale, quando usurpatur ea quantitas, quae est materia sufficiens furti mortalis: nam sicut ista quantitas sufficit ad gravem injuriam erga proximum, sic etiam ad gravem injuriam erga Deum in materia Religionis. Ita plerique Doctores. Etsi tamen leve peccatum proprietatis, si res in se sit levis, etsi conjuncta sit gravis damnificatio, v. g. si furando aciem inferatur proximo grave detrimentum: non enim est contra votum paupertatis alterum damnificare, sed usur-

pare res temporales sine licentia.

Petes I. Qualis licentia Superioris requiritur ad hoc, ut excusetur peccato proprietatis? Resp. Licet sincere & secure in hoc procedatur, requiritur licentia expressa, dum commode peti potest: alioquin probabiliter praesumpta cum intentione manifestandi Superiori prima opportunitate: intellige, quando res adhuc extat. Ratio est: quia sic magis receditur à receptione aut detentione rei proprio nomine seu auctoritate.

Resp. II. Sufficere in rigore loquendo consensum tacitum seu probabiliter praesumptum, etiam quando patet ad Superiorem accessum saltem ad excusandum à mortali. Ita plurimi Doctores. Ratio est: quia non dicitur res fieri nomine proprio & absque licentia Superioris, quando ejusmodi consensus adest. Deinde expressi & taciti eadem est virtus, ut dicitur *c. 2. de Rescriptis*, & *l. Cum quid ff. de Rebus Creditis*; eademque in jure regulariter aequiparantur ut *Glossa in l. Expressa ff. De Regulis Juris*. Haec autem licentia tacita aliquando supponit praesentem voluntatem & ratihabitionem Superioris, v. g. quando Superior videns, non tantum dissimulat permissivè eò quod non possit commode hic & nunc contradicere. (haec enim non sufficeret) sed approbativè scilicet, cum posset facile contradicere & tacet. Item quando usus, in Religione, praesertim etiam timoratorum, à Superiore toleratus habet, ut aliqua ad certam quantitatem recipiantur non petita licentia. In monasterijs tamen bene ordinatis non conceditur haec facultas generaliter, nisi in rebus parvi momenti & crebro occurrentibus.

Aliquando autem facultas haec non respicit voluntatem praesentem, sed futuram sub conditione, quia videlicet, si Superior scire foret contentus. Et ista proprie dicitur licentia praesumpta. Signa autem varia sunt ex quibus possit prudenter praesumi ista voluntas, scilicet ex conditione & qualitate tam Superioris, quam subditi: si hic sit vir gravis, amicus & ille dulcis & proclivis ad condescensiones similes, nec solius casus reprehendere, & maxime ex actibus praeteritis, si simili casu praesumptam fuisse licentiam, ostendat sibi non ingratum. Item ex qualitate rei, utpote levis & ferè nullius momenti. Ex facto ipso, utpote cedente in utilitatem monasterii.

Hinc fit à quibusvis Religiosis & in unaquaque Religione non eandem posse praesumere praesumptam licentiam, uti nec in unoquoque monasterio & respectu Superiorum quorumcumque, sed attendendam qualitatem Religionis, Superioris & monasterii &c. Porro haec praesumpta licentia est securior, quando non tantum praesumitur Superior fore contentus, si veram peterem, sed etiam praesumitur non aegre laturus istam veniae praesumptionem. At minus secuta est quando Superior aegre ferre noscitur, si non petatur,

petatur, dum peti potest licentia expressa. fieri enim potest, & scire fit, ut displiceat absolute receptio rei etiam quoad substantiam, nisi expressa licentia, dum peti est, adfit: cum tamen sciatur non neganda res, quamvis notabilis, si petatur. Idque certum Lugo disp. 3. sect. 7. n. 123. de mente omnium Prælatorum in Religionibus in quibus viget observantia paupertatis, quæ aliàs enervationi pateret. Et tunc quidem tollitur præsumptio licentia. At quando quidem non est in vitus, quoad substantiam receptionis, sed tantum quoad modum, isque non adeo graviter displicet, ut censetur velle jus suum quoad substantiam servare (quod prudenter ex signis præmissis est pensandum) possit transire licentia præsumpta, sic ut excuset à mortali, etsi ne tunc quidem à veniali.

injuriam affectum; eò quod tunc sit coacta permissio ad vitandum majus malum. Petes V. An sufficiat licentia secundum rectam rationem debita, etsi illam neget Superior? Resp. negativè: etsi enim peccet, subditus tamen non peccat abstinendo à re negata, ut supponitur (aliàs, si id non supponatur, posset subditus licite procedere, v. g. succurrere sibi aut proximo extreme indigenti, quod etsi durè videatur, erit tamen probabile & dulce cogitare, quod propter Deum abnegaverit omnia & præsertim propriam voluntatem; durissimo iudicio eum, qui sic præest, manente.

93. Non sufficit debita.

Petes VI. An licentia concessa ad usus vanos, turpes aut superfluos excuset Religiosum non solum in acceptione & detractione, sed etiam in similibus usibus à vitio proprietatis? Resp. verosimiliter affirmativè cum Lugo sup. n. 132. contra Sanchez sup. n. 2. & alios. Colligitur ex communi sensu: non enim iudicatur emptio rerum pretiosarum aut curiosarum, facta de licentia Prælati, esse invalida, nec venditor obligatus ad restitutionem pretii, nisi talis Religiosus equidem peccet contra votum, quatenus non servat statum pauperis; prout etiam per similes excessus peccaret ipse Prælati, totusque conventus, non tamen peccato proprietatis: sicut peccaret quidem contra charitatem propriam aut temperantiam, qui habes licentiam generalem accipit piscem noxium sanitati, non tamen dicitur proprietarius.

94. Quid de licentia ad usus turpes vel superfluos.

Itaque receptiones & usus illi quidem sunt prohibiti, similiter licentia seu facultas ad illos, non tamen irritantur, quando non cedunt in grave damnum temporale conventus, uti supponitur, cum potuissent eadem expendi licite in usus honestos. Sicut Tridentinum sess. 25. c. 2. de Regular. præcipit in suppellectili servari moderamen convenientis statui paupertatis, non tamen invalidat acceptionem, aut possessionem superflui, quasi monasterium ad illud non acquirit jus. Itaque licentia prædicta non faceret usus istos licitos, sed tantum non proprietarios.

95. Potest talis licentia concedi non solum validè, sed etiam licite.

Potes eiu modi licentia non tantum validè, sed etiam licite videtur posse concedi, non quidem expressè & in particulari, ne videatur Prælati determinatè in usum turpem consentire: sed in genere, non restringendo ad usum licitum, quod videretur cõsonum praxi in alijs licentijs & dispensationibus: nam dispensatus ad comedendũ carnes die jejunii nõ peccat cõtra legem Ecclesiæ, etiam commedat furtivas & sanitati noxias aut immoderatè. Similiter dispensatus ad celebrandũ tempore interdicti non peccat cõtra legem Ecclesiæ, etsi celebret in malo statu. Potest namque in similibus (adeoque etiam in præsentì proposito.) Prælati dare subditò generalè facultatem relinquendo conscientia & arbitrio subditi licitum usum, aliunde ei præceptum. Sicut Deus ipse dat voluntatem cum potentia bene & malè agendi, ordinem

90. An res cum tali licentia recipi possit sic Superiori manifestanda.

91. Quid de occultantibus res ita accipiunt.

92. Licentia debet esse voluntariè concessa.

nem facere totalem tam potestate bene & malè consecrandi &c. Immo Varii contra Sanchez sup. n. 30. non improbabiler putant, talem facultatem censeri contentam in generali facultate quæ à Prælato conceditur, uti juxta prædicta in alijs materijs non censetur facultas illimitatè concessa restringi ad usus honestos.

Petes VII. Ad Religiosus multa parva successivè recipiens, sicè sufficienti licentiâ tandem peccet mortaliter, sicut, qui comittit plura parva furta? Resp. affirmativè si priora nondum sunt consumpta: sic enim detinet & possidet rem notabilem sine licentiâ Superioris, si verò sunt usu consumptibilia, & de facto consumpta, sine ordine ad inferendum communitati notabile detrimentum, aut ad consumendum rem notabilem, non videtur fieri mortale: nam Superiores non solènt similibus parvis consumptionibus graviter offendi, nec confessari tales arguere gravis peccati, etsi confiteantur se sæpius venialiter peccasse contra votum paupertatis, potius quàm si confiteantur se sæpius levis transgressiones obedientiæ aut continentiæ admisisse. Aliud est de furtis: nam supponuntur domini esse notabiliter inviti, etiâ si prius ablata sint consumpta, quando tandem gravis exurgit quantitas, etsi necessariò major, dum tempus, præsertim notabile, interjacet inter unum & aliud leve furtum: non supponuntur autem ita inviti Superiores circa subditos, ut potè qui sunt in monasterio, velut filij familias in domo patris. Præterea talis Religiosus factâ consummatione nihil retinet aut possidet, sicut fur etiam post consumptionem retinet moraliter seu virtualiter cum potestate restituendi alienum notabile, etsi paulatim acceptum.

Dico IV. Triplex est poena proprietariorum. Prima, Religiosus, si inventus fuerit ne in morte quidem proprium abjecisse, sepeliendus est in sterquilino cum pecunia sive re proprietariè possessa, saltem secundùm partem c. Cum ad Monasterium de Statu Monachorum. Immo si in loco aëro sepultus sit, extrahi debet, si sine notabili scandalo fieri possit c. Super quodam eodem titulo, est autem sermo de proprietarijs in re notabili, unde evidenter colligatur mortuus esse in ipso statu.

Secunda, proprietarius est reclusus ad agenda continentiam c. fin. de Regularibus. Tertiam addit Tridentinum sess. 25. c. 2. de Regularibus, ut si quis aliter quidquam tenere deprehensus, aut convictus fuerit, is biennio activa & passiva voce privatus sit. Loquuntur autem jura de possidentibus, accipientibus, seu retinentibus proprium, non autem de dantibus seu expendentibus. Vide Sanchez l. 7. c. 20. n. 11. & Bassam V. Paupertas Religiosa n. 20. ubi quaedam declarationes Cardinalium ad citatum Conc. Trid. locum adduct.

QUÆSTIO X.

De Religiosis ad aliam Religionem transseuntibus, item de Ejectis, Rogatis & Apostatis.

Ad primam quæstionis partè respondeo deo jure communi licitum esse personis religiosis transitum ad arctiorem Religionem, prævisâ maturâ deliberatione & studio meliori, ac tutoris bene peccati tamen, sic bonum obedientiæ contemni videatur, etsi non obtentâ Prælati sui (intellege illius, ad quem alioquin spectat admissio ad Religionem) licentiâ c. Licet De Regularibus. Quod, esto specificet de viris, tamen etiam extenditur ad feminas, ut rectè Rodriguez Tom. 2. Quæst. Regul. q. 52. art. 6.

Consideratur autem in hoc transitu non tam major absolutè Religiois perfectio (ut vult D. Thomas 2. 2. q. 189. art. 8. & quidam alii) quàm rigor & arctitudo: indeque jure communi licitum est omnibus, etiam mendicantibus, transire ad Carthusianos, quorum tamen Religio non est reliquis simpliciter perfectior, sed reputatur arctior in observantijs externis, scilicet solitudine, silentiè, continuo cilicio, & prolixitate officii.

Ad laxiorem verò Religionem transitus quidem datur, personis religiosis, sed peccatâ, atque etiam obtentâ licentiâ Prælati & justa de causa, sine qua nec Pontifex potest facultatè dare, cum interveniat quædam votorum dispensatio, quæ hac causa validè fieri nequit. Est communis Doctorum & hæc quidem attentè jure communi locum habent.

Attamè hæc juris dispositio diversimodè per decreta vel privilegia variorum Pontificum diversis Ordinibus concessa est alterata seu limitata, nam Extrav. viam ambrosia de Regularibus, prohibetur mendicantibus transitus ad non mendicantes (præterquam Carthusianos) sic ut ipso facto excommunicentur tam recipientes, quàm qui recepti sunt.

Præterea varijs Ordinibus prohibetur transitus etiam ad Carthusianos sine licentiâ obtenta, uti Capucinis, Jesuitis, & juxta Hieronymum à Politio in c. 2. Regule n. 83. generaliter Fratribus Minoribus: etsi his sufficere putet Rodriguez sup. art. 18. licentiâ peritam. Sicut etiam Capucinis inhibatum est sub excommunicatione & inhabilitate ad quavis officia & contractus legitimos recipere Observantes sine licentiâ speciali à Summo Pontifice, per litteras Apostolicas obtenta, sic ut receptio & professio aliter facta sit nulla, ut patet ex Bulla 17. Sixti V. in Bullario Rodriguez.

Nota Religiosos quoslibet, ad alium Ordinem etiam cum legitima licentiâ transseuntès,

An parva proprietates coalescant in anam magnam, uti furta.

97. Triplex proprietarium poena. Prima.

Secunda.

Tertia.

98. Licentia est jure communi Religiosis transseuntibus ad arctiorem Religionem.

99. Ad laxiorem Religionem transitus quidem datur, sed peccatâ licentiâ Prælati & justa de causa.

100. Qualiter cum communitate per transitum.

101. Inhabilitas à Trid. 19.

si a mendicantibus ad non mendicantes transeuntibus.

seutes, debere sub sui Superioris obedientia in claustris perpetuo manere ac incapaces esse quorumcumque beneficiorum secularium etiam curatorum, sic Tractatum sess. 14. c. 11. Præterea ex Clem. 8. Professores De Regularibus, Mendicantes transeuntes, etiam de consensu Pontificis ad non mendicantes (an sub his Carthusiani debeant censi comprehendi, disputatur) redduntur inhabiles ad qualvis dignitates & beneficia intra & extra Ordinem, & ad curam animarum, omniaque officia & administrationes, sic ut ne quidem possint esse aliorum Vicarii, vel locum tenentes neque vocari in Capitulo habeant, etsi hoc tibi ab alijs liberè concedatur.

102. Tenetur Superior Religiosum reddunt iterum recipere.

Petes I. An Superior teneatur recipere Religiosum, cui concessit licentiam transeundi ad arctiorem Religionem, si, ante professionem in ea, revertatur? Resp. affirmativè cum Miranda Tom. 1. Man. q. 31. art. 18. ubi idem extendit ad casum, quo Religiosus omni jure, quod ad primam Religionem habet, renuntiaverit.

103. Ad quod Monasterium spectant bona Religiosus transeuntis ad aliam Religionem.

Petes II. Ad quod Monasterium spectant bona Religiosi ad aliam Religionem transeuntis? Resp. illa spectare ad primum, si capax sit; idque verum est juxta Azorium Tom. 2. p. 122. c. 15. q. 3. & alios, etiam si Religiosus obveniant bona eo tempore, quo moratur in secundo monasterio ante professionem: post hanc autem quæcumque bona acquirat, secundo monasterio acquirat, si id bonorum capax sit. Vide Bassam in supplem. V. Religio n. 27. & seqq.

104. Requirat Religiosus ejici sine causa. Possit cum ea.

Quod ad secundam quæstionis partem attinet Religiosus nequit ejici à Religione sine iusta causa, ob jus acquisitum per incorporationem factam in professione. Ex iusta tamen causa expelli posse patet ex praxi omnium Religionum: nam secundum Bernardum apud Lessium c. 41. dub. 24. 106. melius est, ut pereat unus, quam unitas: & secundum Hieronymum in Epist. ad Galatas c. 5. Scintilla statim ut apparuerit extinguenda est & fermentum à massa vitium remouendum, secunda putrida carnes, & scabiosum animal à daultis ovium repellendum; ne tota domus, massa, corpus & pecora ardeat, corrumpatur, putrescat, intideat.

Talis est incorrigibilitas.

Iusta autem causa expulsionis iure est incorrigibilitas. Quis autem censetur incorrigibilis explicat constitutiones Ordinis nostri à Sede Apostolica approbatæ c. 6. §. 18. Varia quoque desuper decrevit Congregatio Cardinalium approbante Pontifice ad Annum 1624. 21. Septembris. Totum decretum refert Bassam V. Religio VI. n. 3. Etsi autem nunquam videatur publicatum, his saltem in locis, non tamen est contemnendum, saltem ob molestias fori externi.

106. Etiam respectu Monialis, quam

Attento autem juris communis rigore & paritate rationis posset etiam expelli Monialis ob incorrigibilitatem: non est

tamen conuictum, sed Consultiuè perpetuo recluditur, si alia non sit spes emendationis.

Denique, præter incorrigibilitatem, iusta causa expulsionis est, si Novitius emiseric professionem occultam, defectu, qui in illa Religione censetur essentialis, in quo spectandæ sunt constitutiones Ordinum.

Religiosus absolute eiecius, secundum Diana P. 3. Tract. 2. de sess. 60. & alios contra Bassam sup. n. 7. non tenetur se ulterius præsentare, ut respiciatur: immo juxta Navarrum Consil. 80. De Regularibus, non potest compelli à Superioribus, ut redeat, licet contrarium sit multò probabilius, videlicet eum teneri reverti, si à suo Superiore fuerit requisitus: unde si nolit redire potest & debet excommunicari tamquam contumax, sic habet Concilium Lugdunense c. ultimo sub Gregorio X. Si verò tantum ad tempus sit eiecius, tenetur in conscientia se emendare, & se iterum Superiori præsentare.

Religiosus eiecius, cum maneat verus Religiosus, obligatur ad vota essentialia, quantum status eiectionis patitur, licet ex parte cesset executio ob defectum materiae. Censetur autem ei commissæ administratio temporalium, etsi non sibi acquirat alicujus rei dominium, sed monasterio: quamvis non improbabiler putet Navarrus Comment. 2. de Regularibus n. 33. Pontifici vel Episcopo eum acquirere & non monasterio, cum amplius non sit ejus membrum. Vide Castro Palao de Statu Relig. disp. 3. punct. 19. Probabilius etiam non tenetur observantijs monasticis & regulis, ut jejunijs, vigilijs, silentio &c. sicut nec uti veste monachali, immò nec potest eam uti, cum sit eam spoliatus.

Quantum ad tertiam & quartam quæstionis partem: fugitivus est, qui sponte discedit, id est vel animo deserendi institutum & sic est Apostata, vel ut à extrapotestatem Superioris, vel ad tempus liberè vegetet cum animo redeundi, & sic solum dicitur fugitivus.

Qui fugit, dimisso habitu est excommunicatus, licet animo apostatandi id non faciat c. Ut periculo ne Clerici vel Monachi in 6. quia habitum suæ Religionis temerè dimisit. Qui verò fugit habitu retento, etiam animo apostatandi, probabile est eum non esse communi jure excommunicatum, licet sit Apostata, & possit excommunicari & pœnis apostasiæ puniri: immo per Constitutiones Ordinis nostri c. 6. §. 20. excommunicatur Apostata etiam cum habitu. Sed quia multi Ordines de his particularia habent statuta & diversa, illa & alii Auctores, de his plura tractantes in facti contingentia consuuntur.

tamen præstatuclat.

107. Item occultatio defectus essentialis.

108. Eiecius non tenetur potestatem iteram receptionem.

Ad quam tenetur potest compelli.

109. Tenetur ad vota essentialia quantum status permittit.

Secus est de observantijs monasticis.

110. Quis dicatur fugitivus & apostata.

111. Quas pœnas incurrat.